

УДК 343.98:343.1. (477)

Салманов Олексій Валерійович

викладач кафедри кримінального процесу та організації досудового слідства факультету № 1 (Харківський національний університет внутрішніх справ)

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ЩОДО ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБИ ПРО ПІДОЗРУ

В час реформування правоохоронних органів та кримінального процесуального законодавства України, ще з часів прийняття Кримінального процесуального кодексу України у 2012 році необхідним є науковий аналіз та дослідження більшості інститутів з метою узагальнення практики застосування, вироблення пропозицій щодо удосконалення процесуальної діяльності та їх врахування у законодавстві.

Особливо актуальним свідченням, тому є тривалі дискусії науковців кримінальних аналітиків та практичних працівників, є питання кримінальної процесуальної регламентації інституту повідомлення про підозру. Адже повідомлення про підозру є одним із найбільш важливих та ключових актів на стадії досудового розслідування. [1;2] Процес доказування в кримінальному провадженні здійснюється саме для того, що б процесуальними засобами підтвердити або спростувати винуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення й забезпечити притягнення її до кримінальної відповідальності, яка розпочинається саме з моменту повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення. Адже щомісячно близько 19,5 тисяч осіб притягується до кримінальної відповідальності.

Згідно зі ст. 278 КПК України письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення прокурором або слідчим, а у випадку неможливості такого вручення – у спосіб, передбачений КПК для вручення повідомлень, тобто шляхом виклику або приводу. Письмове повідомлення про підозру затриманій особі вручається не пізніше 24 годин з моменту її затримання. У випадку, якщо особі не вручено повідомлення про підозру після спливу 24 годин з моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню. Дата та час повідомлення про підозру, правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) Закону України про кримінальну відповідальність невідкладно вносяться слідчим, прокурором до Єдиного реєстру досудових розслідувань.[3]

У ч. 3 ст. 111 гл. 6 КПК України вказано, що повідомлення у кримінальному провадженні здійснюється у порядку, передбаченому гл. 11 КПК України, за винятком положень щодо змісту повідомлення та наслідків неприбуття особи. Відповідно до частин 1, 2 ст. 135 гл. 11 КПК України особа викликається до слідчого, прокурора, слідчого судді, суду шляхом вручення повістки про виклик, надіслання її поштою, електронною поштою чи факсимільним зв'язком, здійснення виклику по телефону або телеграмою. У разі тимчасової відсутності особи за місцем проживання, повістка для передачі їй вручається під розписку дорослому члену сім'ї особи чи іншій особі, яка з нею проживає, житлово-експлуатаційній організації за місцем проживання особи або адміністрації за місцем її роботи.

Отже аналіз ч. 2 вищезазначеної статті надає нам надію на те, що повідомлення можливо здійснити і без самої особи, виконавши всі дії, передбаченою статтею, але вже наступна стаття КПК України спростовує цю думку вказавши, що належним підтвердженням отримання особою повістки про виклик або ознайомлення з її змістом іншим шляхом є підпис особи про отримання повістки, в тому числі на поштовому повідомленні, відеозапис

вручення особі повістки, будь-які інші дані, які підтверджують факт вручення особі повістки про виклик або ознайомлення з її змістом. Якщо особа попередньо повідомила слідчого, прокурора, слідчого суддю, суд про адресу своєї електронної пошти, надіслана на таку адресу повістка про виклик вважається отриманим у випадку підтвердження її отримання особою відповідним листом електронної пошти. Вказане ще раз підкреслює необхідність виклику самої особи, яку слідчий підозрює у вчиненні злочину.

Тобто, на мою думку, слідчий перебуває в неприпустимій ситуації, коли не може повідомити особу про підозру, а отже, згідно з чинним КПК України, не має правової можливості ні зупинити досудове розслідування щодо особи, якій не повідомлено про підозру та яка переховується від органів слідства чи її місцезнаходження невідоме, ні оголосити останню в розшук. Намагаючись вирішити вказану колізію законодавства, можна звернутися до ч. 3 ст. 110 КПК України, відповідно до якої рішення слідчого, прокурора приймаються у формі постанови. Постанова виноситься у випадках, передбачених КПК України, а також коли слідчий, прокурор визнає це за необхідне. Виходячи з цієї статті теоретично слідчий може визнати за необхідне винести постанову про розшук підозрюваного, здійснивши всі можливі дії, направлені на повідомлення особі про підозру, передбачені чинним КПК України, але які не дали позитивного результату. Однак слід відмітити, що тоді будуть порушені вимоги статей 280, 281 КПК, про які я вже зазначала раніше. З огляду на викладене, вважаю, що більш правильно буде змінити ч. 1 ст. 278 та викласти її у такій редакції:

Письмове повідомлення про підозру вручається в день його складання слідчим або прокурором, а у разі неможливості такого вручення після виконання слідчим усіх можливих дій для виклику особи, після чого, вважаючи, що особа належним чином повідомлена про підозру та має статус підозрюваної, слідчий за згодою із прокурором має право зупинити досудове розслідування та оголосити особу в розшук. [4]

Список використаних джерел:

1. Фараон О.В. Процесуальна форма письмового повідомлення про підозру у кримінальному провадженні /О.В. Фараон// Науковий вісник Харківського національного університету.- Вип. 1. –Т.8. – 2014.-С.-204-207;
2. Фараон О.В. Вручення повідомлення про підозру /Фараон О.В.// Національний юридичний журнал: теорія та практика.- 2014 (травень).- С. 114-118;
3. Горелкіна К. Г. Зупинення і закінчення досудового розслідування / К. Г. Горелкіна, Ю. І. Азаров // Курс лекцій з кримінального процесу за новим Кримінальним процесуальним кодексом України (Особлива частина), 2012. – 102 с.
4. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін. ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 455 с.